

Transparantie toeristische inkomsten en uitgaven

1. Aanleiding

De bijdrage van toerisme en de recreatiesector aan de gemeente Midden-Drenthe is groot. De sector draagt bij aan de leefbaarheid van het gebied, brengt mensen bij elkaar en is een belangrijke drager van de ruimtelijke kwaliteit. Naast een maatschappelijk belang heeft toerisme en vrije tijd ook een aanzienlijke economische betekenis. Er wordt veel geld uitgegeven in de sector en draagt bij aan de werkgelegenheid in Midden-Drenthe.

Vanuit het toeristische werkveld en de politiek rijst veelal de vraag, en ontstaat de discussie over de kosten en opbrengsten van deze belangrijke economische pijler in onze gemeente. Met name de toeristenbelasting is al langere tijd een onderwerp voor discussies over lasten en baten, waarbij het accent vaak ligt op nut en noodzaak van de belasting zelf, de administratieve lastendruk en de relatie van de uitgaven aan promotie. Minder vaak wordt stilgestaan bij andere uitgaven die gemeenten maken om het verblijf voor de toeristen aangenaam te maken, bijvoorbeeld ten behoeve van de publieke ruimte.

2. Handreiking toeristische inkomsten en uitgaven

Vanwege de zojuist beschreven onduidelijkheid hebben we besloten om de toeristische inkomsten en uitgaven beter in kaart te brengen. Dit doen we aan de hand van een model dat is ontwikkeld door het ministerie van Economische Zaken. Dit ministerie heeft dit model beschreven in de 'Handreiking transparantie toeristische inkomsten en uitgaven' (augustus 2005). Deze handreiking levert een voorzet voor het toerekenen van uitgaven en inkomsten en wordt door menig gemeente in Nederland gebruikt om inzichtelijk te krijgen wat hun toeristische inkomsten en uitgaven zijn.

Wat is de balans? Dit is een belangrijke vraag die beslist niet tot doel heeft het toerisme als zodanig ter discussie te stellen. 'Meten is weten' en dat doen we dan ook door middel van dit transparantiemodel. Op basis van het model is een berekening gemaakt welke algemene uitgavenposten gedeeltelijk of volledige betrekking hebben op toerisme en welk deel daarvan -op basis van zicht op toerisme- is toe te rekenen. Hieruit ontstaat een overzicht van baten en kosten, een zogenaamde 'toeristenbalans'.

De gebruikte cijfers en budgetten gaan over het jaar 2013. Om aan de benodigde informatie te komen is gebruik gemaakt van de begroting 2013, monitor Recreatie en Toerisme 2012 en de voorjaarsrapportage toeristenbelasting 2013.

2.1 Gemeentelijke uitgaven aan toerisme

In het doorrekenmodel zijn drie soorten gemeentelijke uitgaven aan toerisme beschreven, namelijk:

1. *Uitgaven aan publieke ruimte en voorzieningen, waar ook toeristen gebruik van maken;*
2. *Bijzondere uitgaven aan toerisme;*
3. *Promotie en marketing uitgaven om toerisme te bevorderen.*

De uitgaven aan publieke ruimte en voorzieningen worden voor een deel toegerekend aan recreatie en toerisme. De andere twee uitgaven (2 en 3) worden in zijn geheel toegerekend aan recreatie en toerisme. Om een duidelijk beeld te geven van de verschillende uitgaven worden deze in figuur 1 weergegeven. Na figuur 1 volgt een nadere uitleg van de drie soorten gemeentelijke uitgaven.

Figuur 1: Schema uitgavenposten ten behoeve van toerisme

Hoofdfunctie	Publieke ruimte en voorzieningen*	Bijzondere uitgaven	Promotionele uitgaven
Algemeen bestuur	• bestuursondersteuning	• bestuursondersteuning	• bestuursondersteuning
Openbare orde en veiligheid	• brandweer • rampenbestrijding • openbare orde en veiligheid	• evenementen	
Verkeer, vervoer waterstaat	• wegen en straten • haven • bruggen • water	• recreatieve fietspaden (25%) • renovatie sanitaire voorziening Hoogersmilde	
Economische zaken		• Recreatieschap Drenthe • subsidie schaapskuddes • recreatief toeristisch Platform (VTRB) • kapitaallasten • bijdrage GGD hygiëne toezicht campings	• bijdrage aan de drie TIP kantoren • promotie • ontwikkeling Drentse Hooglanden • werkplan communicatie
Cultuur en recreatie	• zwembaden • monumenten • culturele raden en activiteiten	• recreatie • musea	
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	• ruimtelijke ordening • openbaar groen • bestemmingsplannen • monumentenbeleid		
Totaal bedrag	€ 14.314.291,00	€ 620.832,00	€ 107.753,00

* In deze categorie is al een selectie gemaakt. De totale begroting voor publieke ruimte en voorzieningen is ruimer.

2.1.1 Publieke ruimte

Het toerisme stelt extra eisen aan de inrichting en beheer van de openbare ruimte. In de categorie 'publieke ruimte' is een selectie gemaakt; de totale begroting voor publieke ruimte en voorzieningen is ruimer. Producten die betrekking hebben op het toerisme in Midden-Drenthe zijn opgenomen; producten die niet in verband kunnen worden gebracht met inspanningen ten behoeve van het toerisme zijn niet opgenomen.

Tijdelijke bewoners, verblijfstoeristen en dagjesmensen maken gebruik van de publieke ruimte en voorzieningen in een gemeente. De kosten die een gemeente maakt voor het in stand houden en verbeteren van die openbare ruimte zijn uitgaven die ook voor deze belanghebbenden worden gemaakt. Een deel van deze uitgaven kan dan ook, naar rato van het gebruik, worden toegerekend aan de sector Recreatie & Toerisme. De verblijfsduur is hiervoor de beste maatstaf.

De berekening van de wegingsfactor en de relevante variabelen worden weergegeven in figuur 2. De verblijfsduur van inwoners wordt gesteld op 365 dagen. De verblijfsduur van verblijfstoeristen wordt bepaald op basis van de toeristenbelasting. Het aantal dagtoeristen is afgeleid van het aantal dagtoeristen in 2012. We gaan er gezien de specificiteit van onze grote attracties zoals Speelstad Oranje en Herinneringskamp Westerbork van uit dat één derde van de dagtoeristen naast het bezoek aan een van onze dagattracties ook nog gebruik maakt van publieke ruimtes. Het aantal tijdelijke bewoners wordt geschat op 666 mensen. Er zijn namelijk 333 objecten die in 2013 een aanslag voor forensenbelasting ontvangen, met een gemiddelde van twee personen per object (666 mensen) en een gemiddelde verblijfsduur van 150 dagen komt dat neer op 99.900 verblijfsdagen. Uit de tabel komt naar voren dat de wegingsfactor volgens het model van de VNG **10,7%** bedraagt.

Belanghebbenden gemeente	Aantal personen	Aantal dagen	Totale verblijfsduur	Wegingsfactor
Bewoners	33.420	365	12.198.300	89,3%
Tijdelijke bewoners (>90 dagen)	666 (2*333)	150	99.900	0,7%
Verblijfstoeristen			773.000	5,7%
Dagtoeristen		1	601.506	4,3%
Totaal			13.672.706	100%

Figuur 2: Wegingsfactor uitgaven publieke ruimte en voorzieningen

2.2.2 Bijzondere toeristische uitgaven

De bijzondere uitgaven aan toeristische voorzieningen zijn bijvoorbeeld uitgaven aan toeristische attracties, evenementen en recreatie. De meeste bijzondere toeristische uitgaven kunnen direct worden toegerekend aan de sector. Aan de andere kant, bijzondere uitgaven aan toeristische fiets- en wandelpaden hoeven niet volledig aan toerisme te worden toegerekend. Immers, uit ervaringen in bijvoorbeeld de Achterhoek weten we dat de gebruikers van deze paden voor circa 75% uit eigen inwoners bestaat. De uitgaven aan recreatieve fietspaden, worden voor 75% toegerekend aan de eigen inwoners en voor 25% aan toeristen.

2.2.3 Promotie uitgaven

Promotie en marketinguitgaven zijn uitgaven met als doelstelling het toerisme in de gemeente te bevorderen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de uitgaven voor de uitvoering van het marketingplan van de Drentse Hooglanden. Deze uitgaven kunnen volledig worden

toegekend aan het toerisme.

3 Inzicht in toeristische inkomsten en uitgaven

3.1 Toeristische uitgaven in Midden-Drenthe

Aan de hand van de in figuur 1 besproken producten is berekend hoeveel we per categorie uitgeven aan de toeristische sector. Hierbij is gebruik gemaakt van de bedragen uit de gemeentelijke begroting van 2013. In figuur 3 is zichtbaar dat de totale toeristische uitgaven in 2013 geraamd worden op € 2.230.214,14.

	Totale uitgave	Wegingsfactor	Toeristische uitgaven
Openbare ruimte en voorzieningen	€ 14.314.291,00	10,7%	€ 1.531.629,14
Bijzondere toeristische uitgaven	€ 620.832,00	100,0%	€ 620.832,00
Promotie	€ 107.753,00	100,0%	€ 107.753,00
Totaal			€ 2.230.214,14

Figuur 3: Toeristische uitgaven 2013

3.2 Toeristische inkomsten vs. toeristische uitgaven

Om inzicht te krijgen in de verhouding tussen toeristische inkomsten en uitgaven zetten we deze cijfers tegenover elkaar.

In de voorjaarsrapportage 2013 zijn 740.00 overnachtingen geraamd. De toeristenbelasting is in 2013 € 1,10 per persoon per overnachting. Totaal komt dit uit op € 815.000 aan toeristenbelasting. De forensenbelasting is geraamd op € 159.000. Deze twee bedragen samen zijn de toeristische inkomsten voor de gemeente. Wanneer we deze bedragen naast de toeristische uitgaven zetten, blijkt dat de toeristische inkomsten voor 43,7% de toeristische uitgaven in Midden-Drenthe dekken (zie figuur 4).

Inkomsten toeristenbelasting 2013	€ 815.000
Inkomsten forensenbelasting 2013	€ 159.000
Toeristische uitgaven	€ 2.230.214,14
Dekkingspercentage	43,7%

Figuur 4: Toeristenbelasting versus toeristische uitgaven

4. Tot slot

Met deze berekening is de betekenis van toerisme voor de lokale economie door de bestedingen, en daarmee het draagvlak voor voorzieningen, echter nog niet compleet in beeld gebracht. Een toerist besteedt ook geld in restaurants, winkels en in dagattracties en dit is niet verdisconteerd in de toeristenbelasting. Ook de extra creatie van werkgelegenheid draagt hieraan bij. Het is duidelijk dat toerisme van grote betekenis is voor de lokale economie, naast dat het bijdraagt aan een attractief aanbod voorzieningen en recreatieve mogelijkheden voor de eigen inwoners.